

Szkoła Podstawowa nr 4 w Lubaniu

Przedmiot: j. polski

Podstawa programowa z 2024 r. ze zmianami

Klasa: 8

Opracowała: Monika Boniarczyk-Staroń

Wymagania szczegółowe dla przedmiotu:

Uczeń spełnia wymagania określone dla klas IV–VII.

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń:

- 1) rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju;
- 2) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, epepeja, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich;
- 3) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 4) rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, inwokację, symbol, alegorię i określa ich funkcje;
- 5) zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje;
- 6) zna pojęcie ironii, rozpoznaje ją w tekstach;
- 7) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- 8) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich;
- 9) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi;
- 10) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, kulturowy, społeczny.

2. Odbiór tekstów kultury.

Uczeń:

- 1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego;
- 2) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie;
- 3) interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia);

- 4) dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa;
- 5) rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, wywiad, artykuł i określa ich podstawowe cechy;
- 6) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury;
- 7) znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego.

Uczeń:

- 1) rozumie mechanizm upodobnień fonetycznych; rozumie rozbieżności między mową a pismem;
- 2) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń;
- 3) zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;
- 4) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie;
- 5) rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone;
- 6) odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie;
- 7) rozumie i stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu.

2. Zróżnicowanie języka.

Uczeń:

- 1) dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy); rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, określa ich funkcje w tekście;
- 2) rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, używa poprawnych form gramatycznych imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców;
- 3) zna sposoby wzbogacania słownictwa;
- 4) rozumie znaczenie homonimów;
- 5) rozróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu;
- 6) rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy,

publicystyczny.

3. Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń:

- 1) rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach;
- 2) rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich;
- 3) rozumie, na czym polega błąd językowy.

4. Ortografia i interpunkcja.

Uczeń:

- 1) wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych;
- 2) poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne;
- 3) poprawnie zapisuje samogłoski ustne i nosowe, spółgłoski twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne; zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki.

Uczeń:

- 1) funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;
- 2) gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi;
- 3) tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych;
- 4) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych;
- 5) odróżnia przykład od argumentu;
- 6) przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego;
- 7) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;
- 8) rozpoznaje manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie.

Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi w formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad;
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) formułuje pytania do tekstu;
- 4) dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.

IV. Samokształcenie.

Uczeń:

- 1) rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji;
- 2) rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania;
- 3) uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie;
- 4) uczestniczy w projektach edukacyjnych oraz konkursach;
- 5) rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy;
- 6) rozwija nawyki systematycznego uczenia się;
- 7) rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.

Lektury obowiązkowe (pozycje książkowe poznawane w całości):

- 1) Charles Dickens, Opowieść wigilijna;
- 2) Aleksander Fredro, Zemsta;
- 3) Aleksander Kamiński, Kamienie na szaniec;
- 4) Adam Mickiewicz, Dziady część II;
- 5) Antoine de Saint-Exupéry, Mały Książę;
- 6) Juliusz Słowacki, Balladyna.

Krótkie utwory literackie poznawane w całości, utwory literackie poznawane we fragmentach i utwory poetyckie:

- 1) Jan Kochanowski, wybór fraszek, wybrana pieśń, treny VII i VIII;
- 2) Adam Mickiewicz, Reduta Ordoña, Świtezianka, Pan Tadeusz (księgi: I, II, IV, X, XI, XII);
- 3) Sławomir Mrożek, Artysta;
- 4) Henryk Sienkiewicz, Latarnik, Quo vadis (fragmenty);

5) Stefan Żeromski, Syzyfowe prace (fragmenty);

6) wybrane wiersze poetów wskazanych w klasach IV–VI, a ponadto wybrane wiersze:

Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Zbigniewa Herberta, Bolesława Leśmiana, Czesława Miłosza, Tadeusza Różewicza, Wisławy Szymborskiej, oraz aforyzmy Stanisława Jerzego Leca

Dodatkowo: co najmniej jedna pozycja książkowa z listy lektur uzupełniających lub spoza tej listy, wybrane przez nauczyciela lub zaproponowane przez uczniów.

Poziom oceny	Wymagania ogólne
Celujący (6)	<i>Opanowanie wszystkich wymagań programowych na poziomie wysokim. Samodzielne rozwiązywanie problemów i zastosowanie wiedzy w nowych sytuacjach.- Inicjatywa, kreatywność, poszukiwanie dodatkowych źródeł informacji.</i>
Bardzo dobry (5)	<i>Opanowanie wszystkich wymagań programowych.- Poprawne i samodzielne stosowanie wiedzy w typowych sytuacjach. Dokładność i staranność w wykonywaniu zadań.</i>
Dobry (4)	<i>Opanowanie większości wymagań programowych. Wykonywanie zadań poprawnie, z niewielkimi błędami. Umiejętność korzystania z poznanych metod i narzędzi.</i>
Dostateczny (3)	<i>Opanowanie podstawowych wymagań programowych. Wykonywanie zadań przy wsparciu nauczyciela. Umiejętność rozwiązywania typowych zadań z pomocą wskazówek.</i>
Dopuszczający (2)	<i>Opanowanie części wymagań programowych. Wykonywanie zadań z pomocą nauczyciela. Wiedza niepełna, brak umiejętności stosowania jej w praktyce samodzielnie.</i>
Niedostateczny (1)	<i>Brak opanowania wymagań programowych. Nieumiejętność wykonania zadań, nawet z pomocą nauczyciela.</i>